

REPUBLIKA HRVATSKA
Hrvatsko Biološko Društvo 1885

 ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

ŠKOLSKO NATJECANJE IZ BIOLOGIJE

2013.

3. skupina
(1. razred)

Zaporka natjecatelja: / Broj radnog mjesta:

_____ / _____

Ukupan broj bodova: 55

Broj postignutih bodova: _____

Postotak riješenosti testa: _____

Potpisi članova povjerenstva:

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Napomena: Test se mora ispunjavati isključivo plavom ili crnom kemijskom olovkom.

I. SKUPINA ZADATAKA

Od 5 ponuđenih odgovora samo je jedan točan. Zaokruži slovo SAMO ispred točnog odgovora. Svaki točan odgovor donosi 1 bod.

1. Koji je ispravan slijed organizacijskih razina srdele počevši od najniže prema najvišoj?

- a) dušik- adenin- DNA- stanična jezgra- kromosom-oko-plova srdele
- b) glukoza- glikogen-mišićna stanica-srce-srčani mišić-srdela
- c) vodik-miozin-ribosom-mitohondrij-repna peraja-koža-ljuske srdele
- d) fosfolipid-stanična membrana-živčana stanica-mozak-srdela
- e) ugljik- aminokiselina- eritrocit-hemoglobin-kapilara- krvna plazma srdele

1. pitanje	
1	

2. Zaokruži NETOČNU tvrdnju.

- a) većina stanica su mikroskopskih dimenzija
- b) stanice su visoko organizirane žive strukture
- c) sva su živa bića bez iznimke građena od stanica
- d) nove stanice uvijek nastaju iz prethodno postojećih
- e) svi jednostanični organizmi imaju istu organizaciju stanice

2. pitanje	
1	

3. Koji ugljikohidrat biste kao korisniji nadomjestak glukoze preporučili osobama oboljelim od šećerne bolesti?

- a) celulozu
- b) fruktozu
- c) galaktozu
- d) saharozu
- e) glikogen

3. pitanje	
1	

4. U kojoj od ovih interakcija vodikove veze NEMAJU značajniju biološku ulogu?

- a) prilikom međusobnog privlačenja molekula vode u provodnoj žili biljke
- b) prilikom formiranja sekundarne ili tercijarne strukture bjelancevina
- c) prilikom međusobnog privlačenja masnih kiselina u dvosloj fosfolipida
- d) prilikom povezivanja proteinskog supstrata i aktivnog mjesta enzima
- e) prilikom formiranja strukture molekule DNA kao dvostruke zavojnice

4. pitanje	
1	

5. Kod koje vrste bismo mogli potvrditi prisutnost hitina?

- a) u hmelja
- b) u muhare
- c) u rotkve
- d) u ježinca
- e) u lignje

5. pitanje	
1	

6. Koja organizacijska razina nedostaje različitim vrstama borova, a prisutna je u različitim vrsta žaba?

- a) tkiva
- b) organi
- c) organeli
- d) makromolekule
- e) organski sustavi

6. pitanje

1

7. Ako se u nizu povezuju 3 različite aminokiseline, koliko različitih oligopeptida može nastati?

- a) 15
- b) 9
- c) 12
- d) 6
- e) 21

7. pitanje

1

8. Koje je od svojstva prosječnog svjetlosnog mikroskopa ispravno navedeno?

- a) svjetlosnim mikroskopom mogu se dobro vidjeti predmeti veličine do 0,1 μm
- b) moć razlučivanja svjetlosnog mikroskopa fizički je ograničena duljinom tubusa
- c) promjenom udaljenosti predmeta od objektiva izoštravamo mikroskopsku sliku
- d) svjetlosni mikroskop može razlučiti pojedinosti u predmetu udaljene 0,08 μm
- e) njime se mogu dobro vidjeti stanice i sve strukture koje se ne razlikuju u boji

8. pitanje

1

9. Koji tipovi stanica u ljudi iskazuju patološke promjene uzrokovane zarazom prionima?

- a) moždane stanice
- b) krvne stanice
- c) koštane stanice
- d) jetrene stanice
- e) mišićne stanice

9. pitanje

1

10. Dobro je podsjetiti se kako je za čvrstoću kostiju potrebno hranom unositi dovoljno minerala kalcija, ali za njegovu resorpciju bitan je i određeni vitamin koji naš organizam može sintetizirati iz jedne skupine lipida. O kojem je vitaminu riječ?

- a) A
- b) B₁₂
- c) C
- d) D
- e) E

10. pitanje

1

II. SKUPINA ZADATAKA

Od 5 ponuđenih odgovora 2 su točna. Zaokruži slova samo ispred točnih odgovora. Svaki točan odgovor donosi po 1 bod, tj. ukupno 2 boda po zadatku. Ako je zaokruženo više od 2 odgovora, zadatak ne donosi bodove.

11. Koja poglavlja znanstvenog rada NE MOGU biti argumentirano napisana ako autor nije dobro proučio literaturu?

- a) sažetak
- b) uvod
- c) materijal
- d) rasprava
- e) rezultati

11. pitanje	
2	

12. *Loligo vulgaris* L. (obična lignja) i *Triturus vulgaris* L. (mali vodenjak):

- a) pripadaju različitim vrstama istog carstva
- b) pripadaju istim vrstama i različitim rodovima
- c) pripadaju različitim rodovima i različitim carstvima
- d) pripadaju različitim vrstama i različitim rodovima
- e) pripadaju istim vrstama i različitim rodovima istog carstva

12. pitanje	
2	

13. Koje su tvrdnje ispravne za organizaciju jezerskog ekosustava?

- a) biocenoza jezera uključuje sve ono što je živo u jezeru
- b) čine ga sve prisutne jedinice jedne vrste i neživa tvar
- c) čine ga sva živa bića u jezeru i svi neživi čimbenici
- d) primjer jedne populacije u jezeru su sve vrste riba i žaba
- e) obuhvaća vodu, dno i različite jedinice istih vrsta

13. pitanje	
2	

14. Koja su zajednička obilježja molekule mRNA i molekule bjelančevine?

- a) to su makromolekule koje sadrže dvadesetak različitih monomera
- b) primarnu strukturu molekula određuje slijed njihovih monomera
- c) te su makromolekule identične kemijske građe u jedinki iste vrste
- d) mogu se promatrati faznim mikroskopom zbog iste optičke gustoće
- e) predstavljaju ključnu sponu u pojašnjenju ostvarenja genskog koda

14. pitanje	
2	

15. Organizmi su svrstani u 4 grupe prema osobinama navedenim u tablici.

GRUPA	ORGANIZMI OBZIROM NA ORGANIZACIJU	SADRŽE STANIČNU JEZGRU	ORGANIZMI OBZIROM NA NAČIN ISHRANE	ULOGA U HRANIDBENIM LANCIMA
1.	JEDNOSTANIČNI	DA	HETEROTROFNI	POTROŠAČI
2.	VIŠESTANIČNI	DA	AUTOTROFNI	PROIZVOĐAČI
3.	VIŠESTANIČNI	DA	HETEROTROFNI	RAZLAGAČI
4.	JEDNOSTANIČNI	NE	AUTOTROFNI	PROIZVOĐAČI

Prema klasifikaciji danoj u tablici zaokruži točne tvrdnje.

- a) organizmi iz grupe 1. mogu biti ili monere ili protoktisti
- b) organizmi u grupi 3. mogu biti isključivo životinje
- c) organizmi iz grupe 2. mogu biti ili protoktisti ili biljke
- d) organizmi iz grupe 4. mogu biti isključivo monere
- e) organizmi u grupi 3. mogu biti gljive, a u grupi 4. protoktisti

15. pitanje	
2	

16. Pretpostavlja se da su prvi organizmi bili:

- a) autotrofi i aerobni prokarioti
- b) eukarioti i jednostanični
- c) jednostanični i anaerobni
- d) heterotrofi i prokarioti
- e) eukarioti i aerobni heterotrofi

16. pitanje	
2	

17. Od roditelja si naslijedio/la uputu za primarnu strukturu dviju molekula tvog tijela. Radi se o molekulama:

- a) glikogena
- b) kolagena
- c) adenina
- d) pepsina
- e) fosfolipida

17. pitanje	
2	

18. Zaokruži točne tvrdnje.

- a) celuloza je razgranata molekula strukturne uloge u biljnom carstvu
- b) dio fosfolipida s masnim kiselinama je električno nabijen i izbjegava vodu
- c) minerali imaju i energetske i građevne uloge u našem organizmu
- d) citozin je zajednička pirimidinska baza u građi nukleotida DNA i RNA
- e) pri sintezi proteina od 299 aminokiselina oslobađa se 298 molekula vode

18. pitanje	
2	

19. Koji enzimi sudjeluju u anaboličkim reakcijama tvog tijela?

- a) maltaza
- b) DNA- polimeraza
- c) amilaza
- d) lipaza
- e) RNA-polimeraza

19. pitanje	
2	

20. U stanici bakterije *Escherichia coli* je sintetizirana mRNA sljedećeg sastava: AUGUCUUUAUUGUAA. Što je istinito za sintezu oligopeptida određenog navedenim slijedom ribonukleotida?

- a) tRNA koja prva pristupa do ribosoma donosi aminokiselinu Ser
- b) kod pojave antikodona za UAA dolazi do prekida sinteze peptida
- c) ispravna primarna struktura oligopeptida glasi: Ser- Leu- Leu
- d) aminokiselinu Leu do ribosoma donosi tRNA s tripletom: AAU
- e) hipotetski oligopeptid sastoji se od aminokiselina: Ser, Leu i Met

20. pitanje	
2	

III. SKUPINA ZADATAKA

Na crte pravilno razvrstaj brojeve ispred pripadajućih pojmova. Svaki pojam s lijeve strane može se povezati SAMO s jednim pojmom na desnoj strani. Svaki točno povezani par donosi 1 bod, što je ukupno 5 bodova po zadatku.

21. Carstvu s lijeve strane pridruži primjer sistematske pripadnosti vrsta s desne strane upisivanjem odgovarajućeg broja na praznu crtu ispred.

1. Protoktisti	_____	zeleni bičaš, zelena hidra, jadranski bračić
2. Biljke	_____	morska salata, papučica, promjenjiva ameba
3. Gljive	_____	crveni koralj, crvena djetelina, crvena moruzgva
4. Životinje	_____	koala, dječja glista, krumpirova zlatica
5. Monera	_____	močvarna preslica, barska vrba, barska perunika
	_____	zelena plijesan, bijeli tartuf, pekarski kvasac
	_____	ekstremno termofilne bakterije i cijanobakterije

21. pitanje

5

22. Molekulama u građi tvog tijela s lijeve strane pridruži biološku ulogu s desne strane upisivanjem odgovarajućeg broja na praznu crtu ispred.

1. kolesterol	_____	sudjeluje u izgradnji noktiju i kose
2. inzulin	_____	sudjeluje u prijenosu ugljik (IV) oksida
3. invertaza	_____	sudjeluje u razgradnji škroba
4. keratin	_____	sudjeluje u regulaciji koncentracije šećera u krvi
5. hemoglobin	_____	sudjeluje u izgradnji hrskavičnog tkiva nosa
	_____	sudjeluje u razgradnji saharoze
	_____	sudjeluje u izgradnji membrana stanica

22. pitanje

5

23. Tvar s lijeve strane pridruži tvari s desne strane u čijoj je građi prisutna upisivanjem odgovarajućeg broja na praznu crtu ispred.

1. fosfat	_____	aktin
2. glukoza	_____	estrogen
3. masna kiselina	_____	glicerol
4. kolesterol	_____	tRNA
5. aminokiselina	_____	uracil
	_____	hitin
	_____	vosak

23. pitanje

5

24. Svojstvu vode s lijeve strane pridruži primjer s desne strane upisivanjem odgovarajućeg broja na praznu crtu ispred.

1. otapanje hidrofilnih tvari u vodi	_____ adhezija
2. kapi vode poprimaju oblik kugle na površini lista	_____ anomalija vode
3. priljubljivanje vode o celulozne stijenke sjemenke graha	_____ polarnost
4. omogućuje regulaciju tjelesne temperature organizama	_____ pH vrijednost
5. omogućuje vodenim organizmima preživljavanje ispod sloja leda zimi	_____ visoki toplinski kapacitet
	_____ kapilarnost
	_____ površinska napetost

24. pitanje

5

25. Kodonu s lijeve strane pridruži ili kod ili antikodon s desne strane upisivanjem odgovarajućeg broja na praznu crtu ispred.

1. AUG	_____ UGC
2. GAC	_____ CUA
3. CAU	_____ TAG
4. UAU	_____ UAC
5. ACG	_____ GTA
	_____ ATA
	_____ CUG

25. pitanje

5

DODATAK:

	U	C	A	G	
U	Phe Phe Leu Leu	Ser Ser Ser Ser	Tyr Tyr STOP STOP	Cys Cys STOP Trp	U C A G
C	Leu Leu Leu Leu	Pro Pro Pro Pro	His His Gln Gln	Arg Arg Arg Arg	U C A G
A	Ile Ile Ile Met START	Thr Thr Thr Thr	Asn Asn Lys Lys	Ser Ser Arg Arg	U C A G
G	Val Val Val Val	Ala Ala Ala Ala	Asp Asp Glu Glu	Gly Gly Gly Gly	U C A G